

חק לישראל – פרשת כי תצא יום ג'

תורה – דברים פרק כא'

(כ) וְאָמְרוּ אֶל זִקְנֵי עִירוֹ בְּנֵנוּ זֶה סוֹרֵר וּמְרֵה אֵינָנוּ שְׁמַע בְּקִלְנוּ זוֹלָל וְסָבָא:
(כ) וְאָמְרוּ אֶל זִקְנֵי עִירוֹ בְּנֵנוּ זֶה סוֹרֵר וּמְרֵה אֵינָנוּ שְׁמַע בְּקִלְנוּ זוֹלָל וְסָבָא: (כ) וַיִּמְרוּן לְסָבִי קִרְתָּהּ בְּנָא דִין סְטִי וּמְרִי לִיתוּהִי מִקְפָּל לְמִימְרָא זֶלָל בְּסֵר וְסָבִי חֲמַר:

(כא) וּרְגָמְהוּ כָּל אַנְשֵׁי עִירוֹ בְּאַבְנִים וּמָת וּבַעֲרַת הָרַע מִקְרָבָהּ וְכָל יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וַיִּרְאוּ: (כא) וּרְגָמְהוּ כָּל אַנְשֵׁי עִירוֹ בְּאַבְנִים וּמָת וּבַעֲרַת הָרַע מִקְרָבָהּ וְכָל יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וַיִּרְאוּ: (כא) וּרְגָמְהוּ כָּל גְּבַרֵי קִרְתָּהּ בְּאַבְנֵיָא וּיְמוֹת וּתְפִלֵי עֶבֶד דְּבִישׁ מִבִּינְהּ וְכָל יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּן וַיִּדְחִלוּן:

(כב) וְכִי יִהְיֶה בְּאִישׁ חֲטָא מִשְׁפָּט מוֹת וְהוֹמַת וְתִלִּית אֹתוֹ עַל עֵץ: (כב) וְכִי יִהְיֶה בְּאִישׁ חֲטָא מִשְׁפָּט מוֹת וְהוֹמַת וְתִלִּית אֹתוֹ עַל עֵץ: (כב) וְאָרִי יְהִי בְּגִבּוֹר חוֹבַת דִּין דְּקִטּוֹל וַיִּתְקַטַּל וְתַעֲלוֹב יָתָה עַל צְלִיבָא:

(כג) לֹא תִלִּין נְבִלְתוֹ עַל הָעֵץ כִּי קַבּוֹר תִּקְבְּרֵנוּ בַּיּוֹם הַהוּא כִּי קִלְלַת אֱלֹהִים תִּלְוִי וְלֹא תִטְמָא אֶת אֲדָמְתָהּ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נְחֻלָּה: (כג) לֹא תִלִּין נְבִלְתוֹ עַל הָעֵץ כִּי קַבּוֹר תִּקְבְּרֵנוּ בַּיּוֹם הַהוּא כִּי קִלְלַת אֱלֹהִים תִּלְוִי וְלֹא תִטְמָא אֶת אֲדָמְתָהּ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נְחֻלָּה: (כג) לֹא תִבִּית נְבִלְתָּהּ עַל צְלִיבָא אֲרִי מִקְבַר תִּקְבְּרֵנָהּ כִּיּוֹמָא הַהוּא אֲרִי עַל דְּחַב קָרָם וְיִ אֲצִטְלָב וְלֹא תִסָּבֵב יָת אֲרַעָה דִּי יִי אֱלֹהֶיךָ יִהֲב לָךְ אַחְסָנָא:

כב (א) לֹא תִרְאֶה אֶת שׁוֹר אַחִיךָ אוֹ אֶת שִׂוֵי גְדֻחִים וְהִתְעַלְמַת מֵהֶם הֲשִׁב תְּשִׁיבֵם לְאַחִיךָ: (א) לֹא תִרְאֶה אֶת שׁוֹר אַחִיךָ אוֹ אֶת שִׂוֵי גְדֻחִים וְהִתְעַלְמַת מֵהֶם הֲשִׁב תְּשִׁיבֵם לְאַחִיךָ: (א) לֹא תִחַזִּי יָת תּוֹרָא דְאַחִיךָ אוֹ יָת אֲמֵרָה דְרַטְעוֹן וְתִתְקַבֵּשׁ מִנְהוֹן אֶתְבָּא תִתִּיבְנוּן לְאַחִיךָ:

רס"י

(כג) כִּי קִלְלַת אֱלֹהִים תִּלְוִי – זלזולו של מלך הוא שאדם עשוי צדמות דיוקנו וישראל הם בניו משל לשני אחים תואמים שהיו דומין זה לזה אחד נעשה שר ואחד נתפס ללסטיות ונתלה כל הרואה אותו אומר השך תלוי כל קללה שבמקרא לשון הקל וזלזול כמו והוא קללני קללה נמרצת: (א) והתעלמת – כובש עין כאילו אינו רואה: לא תראה והתעלמת – לא תראה אותו שתעלם ממנו זה פשוטו ורבותינו אמרו פעמים שאתה מתעלם וכו':

(כד) וְכִי יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וַיִּרְאוּ – מכאן שזכר הכרזה צ"ד פלוני נסקל על שהיה צן סורר ומורה:
(כז) וְכִי יִהְיֶה בְּאִישׁ חֲטָא מִשְׁפָּט מוֹת – סמיכות הפרשיות מגיד שאם חסים עליו אביו או אמו סוף שינא לתרבות רעה ויעבור עבירות ויחייב מיתה צבית דין: ותלית אותו על עץ – רבותינו אמרו כל הנסקלין נתלין שנאמר כי קללת אלהים תלוי והמזכך ה' בסקילה:

נביא – שמואל א' פרק יז' יא'–טו'

(יא) וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל וְכָל יִשְׂרָאֵל אֶת דְּבַרֵי הַפְּלִשְׁתִּי הָאֵלֶּה וַיַּחֲתוּ וַיִּרְאוּ מְאֹד:
(יא) ושמע שאול וכל ישראל ית פתגמי פלשתאה האלין ואתברו ודחילו לחדא:
(יב) וַדּוֹד בֶּן אִישׁ אֶפְרַתִּי הַזֶּה מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה וְשָׁמוֹ יִשִׁי וְלוֹ שְׁמוֹנָה בָּנִים וְהָאִישׁ בְּיָמֵי שָׁאוּל זָקֵן בָּא בְּאַנְשֵׁים: (יב) ודוד בר גבר אפרתי הדין מבית לחם דבית יהודה ושמיה ישי וליה תמניא בנין וגברא ביומי שאול סיב מני בבחיריא:

חק לישראל – פרשת כי תצא יום ג'

(יג) וַיִּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַגְּדֹלִים הָלְכוּ אַחֲרֵי שָׂאוּל לְמִלְחָמָה וְשֵׁם שְׁלֹשֶׁת בְּנָיו אֲשֶׁר הָלְכוּ בְּמִלְחָמָה אֱלִיאָב הַבְּכוֹר וּמִשְׁנֵהוּ אַבִּינָדָב וְהַשְּׁלִישִׁי שִׁמְהָ: (יג)
ואזלו תלתא בני ישי רברביא אזלו בתר שאול לקרבא ושום תלתא בנוהי דאזלו לקרבא אליאב בוכרא ותניניה אבינדב ותליתאה שמחא:
(יד) וְדָוִד הוּא הַקָּטָן וְשְׁלֹשָׁה הַגְּדֹלִים הָלְכוּ אַחֲרֵי שָׂאוּל: (יד) ודוד הוא זעירא ותלתא רברביא אזלו בתר שאול:
(טו) וְדָוִד הֵלֵךְ וְשָׁב מֵעַל שָׂאוּל לְרַעוּת אֶת צֶאֱן אָבִיו בֵּית לָחֶם: (טו) ודוד אזל ותב מלות שאול למרעי ית ענא דאבוהי בית לחם:

רש"י

(יג) אפרתי – בית לחם יושבת בארץ אפרת. וכו' שמנה בני – ומה שכתוב (דברי הימים א' ב' טו): 'אולם השקי דוד השביעי' ולא כתב יותר, יש לומר שאחד מת בלא בניס, ולפיכך לא כתבו פס. באנשים – נמנה בכנסיות החשובים:

(יד) ודוד הוא הקטן – שהיה צבית שאל מקודם לכן לנגן לפניו:
(טו) ודוד הולך – היה הולך ושצ תמיד מאכל שאל לבית אביו:

בתובים – תהילים פרק ע"ד-ח'

(ד) שְׁמֵהּ שִׁבְרַת רְשָׁפִי קִשְׁתִּי מִגֵּן וְחֶרֶב וּמִלְחָמָה סָלָה: (ד) כד עבדו בית ישראל רעותיה אשרי שכנתיה ביניהון תמן תבר גררין וקשתין דעמיא מגיחי קרבא תריסא וסדרי קרבא בטל לעלמין:
(ה) נֶאֱוָר אַתָּה אֱדִיר מִהַרְרֵי טָרְף: (ה) נהיר דחיל את אלהא משבח מן בית מקדשך יזועון מן קדמך מלכיא דיתבין בכרכי טוריא אתר בית כנישות בזתהון:
(ו) אֲשִׁיתוּלְלוּ אֲבִירֵי לֵב נִמְוֵי שִׁנְתֶם וְלֹא מִצְאוּ כָל אֲנָשֵׁי חֵיל יְדִיהֶם: (ו) אשחון מעלוייהון זיני קרבא גברי לבא אתנמנמו בשנתהון ולא ספיקו כל גברי חילא למחד זיניהון בידיהון:
(ז) מִגְּעֵרְתָּךְ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב נִרְדָּם וְרָכַב וְסוּסֵם: (ז) ממזופתך אלהא דייעקב דמכון ארתיכון ופרשין אתעקרו:
(ח) אַתָּה נֹרָא אַתָּה וּמִי יַעֲמֹד לְפָנֶיךָ מֵאֵז אַפְּךָ: (ח) אנת דחיל אנת הוא אלהא ומן יקום קדמך מעדן דיתקוף רוגזך:

רש"י

(ד) שמה שבר רשפי קשת – של סנחריב ואוכלוסיו, רשפי קשת אין רשפי קשת לשון רשפי אש שאין לשון רשפי אש נופלים בקשת וזה רפי ורשפי אש דגוש ורשפי קשת לשון ולחומי קשף (דברים ל"ב) דמתרגמינן עוף, ובני קשף יגזיהו עוף (איוב ה') וכן ומקניהם לרשפים (תהלים עח) לנפרים, וכן ובני קשף בני עפיפה הם שדים יגזיהו לעוף אף זה לשון חלים המעופפים כענין שנאמר ומחץ יעוף יומם, שמה שבר רשפי קשת חלים

שהקשת מעופף, וכל המזמור הזה מדבר בצמפלת סנחריב שלא מאינו אויב נופל צירוסלים ללא הוא:
(ה) נאור אתה אדיר – לשון נאר מקדשו (איכה ב') נארת צרית עבדך (תהלים פט) מנאר את אויבך וקמין ומטאטאן מן העולם, נאור על פס מעשיו נקרא כמו חנון ורחום וקנא על פס שהוא חונן שהוא מרחם שהוא מקנא. אדיר מהררי קרף – חזק מענקים

חק לישראל – פרשת כי תצא יום ג'

באמצע התיבה בכל תיבה שתחילתה שי"ן.
 נמו שנתם – נרדמו בשינה לשון תנומה. ולא
 מלאו – ידיהם וכחם כשצאת ליפרע מהם:
 (ז) נרדם ורכב וסוס – וי"ו של ורכב טפילה
 היא כמו (בראשית לו) אלה בני כבעון ואיה
 וענה וי"ו של ואיה טפילה היא:
 (ח) מאז אפך – משעה שאתה כועם:

טורפים הגזוהים כהרים ולנגד אין גבורת'
 נודעת:
 (ו) אשתוללו – כמו השתוללו כמו (דברי
 הימים ב' כ') ואחרי כן אתחבר אחזיה וגו'
 כמו התחבר ונגזר אשתוללו מגזרת (איוז יב)
 מוליך יועלים שולל, והוא לשון משגה וסלו
 כשטים שונים והתי"ו נופלת בלשון המתפעל

משנה – סוטה פרק ז'

(א) יאלו נאמרין בכל לשון, פרשת סוטה, ודוי מעשר, קריאת שמע, ותפלה,
 וברכת המזון, ושבועת העדות, ושבועת הפקדון:

לשון. אבל יחיד חינו מתפלל אלא בלשון
 הקודש: וברכת המזון – דכתיב (שם ח')
 וברכת, בכל לשון שאתה מצדך: ושבועת
 העדות ושבועת הפקדון – בכל לשון
 שהשביעוס ולא הודו, חייבין. שבועת העדות
 ילפינן לה דכתיב זה (ויקרא ה') ושמעה קול
 אלה, בכל לשון שאתה שומע. ושבועת הפקדון
 גמר תחטא תחטא משבועת העדות:

(ב) ואלו נאמרין בלשון הקדש, מקרא בפורים, וחליצה, ברכות וקללות,
 ברכת פהגים, וברכת פהו גדול, ופרשת המלה, ופרשת עגלה ערופה,
 ומשוח מלחמה בשעה שהוא מדרב אל העם:

עבודת היום שלפני ולפנים הוא קורא את
 הפרשה בתורה ומצדך שמנה ברכות
 המפורשות במתניתין: ופרשת המלך – היא
 פרשת הקהל, כדמפרש בסוף פרקין: ופרשת
 עגלה ערופה – (שם כ"א) ידינו לא שפכו את
 הדם הזה, כפר לעמד ישראל וגו': פרשת
 משוח מלחמה – (שם כ') והיה כקרבכם וגו'
 שמע ישראל אתם קרבים היום וגו':

(ג) מקרא בפורים ביצה, (דברים כו) ועניית ואמרת לפני ה' אלהיך, ולהלן
 הוא אומר (שם כז) וענו הלוים ואמרו, מה ענייה האמורה להלן בלשון
 הקדש, אף באן בלשון הקדש:

וכתיב התם (שמות י"ט) והאלהים יענו
 בקול, מה להלן בלשון הקודש אף כאן בלשון
 הקודש:

רע"ב – (ב) מקרא בכורים – שהיה קורא
 מארמי אובד אבי (דברים כ"ו) עד סוף
 הפרשה: וחליצת יבמה – היא אומרת (שם
 כ"ה) מאן יצמי להקים לאחיו שם בישראל לא
 אבה יצמי, והוא אומר לה חפצתי לקחתה,
 ואחר החליצה אומרת ככה יעשה לאיש:
 ברכות וקללות – שאמרו ישראל בהר גריזים
 ובהר עיבל: ברכת כהנים – נשיאת כפים:
 ברכות כהן גדול – זיוס הכיפורים אחר

רע"ב – (ג) כיצד – כמו מנין: ולהלן הוא
 אומר – בצרכות וקללות של הר גריזים: מה
 עניה האמורה להלן בלשון הקודש – דכתיב
 (שם כ"ז) ואמרו אל כל איש ישראל קול רם,

חק לישראל – פרשת כי תצא יום ג'

(ה) חליצה כיצד, וענתה ואמרה, ולהלן הוא אומר וענו הלויים ואמרו, מה ענינה האמורה להלן בלשון הקדש, אף כאן בלשון הקדש, רבי יהודה אומר, וענתה ואמרה ככה, עד שתאמר בלשון הזה:

רע"ב - (7) וענתה ואמרה ככה - אינו כריך ללמדה בגזרה שזה שמעלמה היא למדה.

וענתה ואמרה ככה כלשון הזה תאמר:

(ה) ברכות וקללות ביצד, בין שעברו ישראל את הירדן ובאו אל הר גריזים ואל הר עיבל שבשומרון שבצד שכם שבאצל אלוני מורה, שנאמר (שם יא) הלא המה בעבר הירדן וגו', ולהלן הוא אומר (בראשית יב) ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה, מה אלון מורה האמור להלן שכם, אף אלון מורה האמור כאן שכם, ששה שבטים עלו לראש הר גריזים וששה שבטים עלו לראש הר עיבל, והכהנים והלויים והאזרן עומדים למטה באמצע, הכהנים מקיפין את הארון, והלויים את הכהנים, וכל ישראל מפאן ומפאן, שנאמר (יהושע ח) וכל ישראל וזקניו ושטריו ושפטיו עומדים מזה ומזה לארון וגו'. הפכו פניהם כלפי הר גריזים ופתחו בברכה, ברוך האיש אשר לא יעשה פסל ומסכה, ואלו ואלו עונין אמן. הפכו פניהם כלפי הר עיבל ופתחו בקללה, (דברים כז) ארוך האיש אשר יעשה פסל ומסכה, ואלו ואלו עונין אמן, עד שגומרין ברכות וקללות. ואחר כך הביאו את האבנים ובנו את המזבח וסדוהו בסיד, וכתבו עליו את כל דברי התורה בשבעים לשון, שנאמר (שם) באר היטב, ונטלו את האבנים ובאו ולנו במקומו:

רע"ב - (ה) שצומרון - לכל שומרון: לומר לא היה לנו מהיכן ללמוד: את האבנים - סתרו את המזבח לאחר שהעלו העולות והשלמים: ולנו במקומו - צבית מלונס בגלגל, ושם הקימו את האבנים:

מכאן ומכאן - על ההרים: שצבעים לשון - ככתב של צבעים אומות, וכל הרואה ללמדה יבא וילמוד. שלא יהיה פתחון פה לאומות

(ו) ברפת כהנים ביצד, במדינה אומרים אותה שלש ברכות, ובמקדש ברכה אחת. במקדש אומר את השם בכתבו, ובמדינה בכנויו. במדינה כהנים נושאים את ידיהן כנגד כתפיהן, ובמקדש על גבי ראשיהן, חוץ מפנה גדול שאינו מגביה את ידיו למעלה מן הציץ. רבי יהודה אומר, אף כהן גדול מגביה ידיו למעלה מן הציץ, שנאמר (ויקרא ט) וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם:

סרס המקרא ודרשהו, בכל המקום אשר אצוא אליך וברכתך, דהיינו במקדש, שם אזכיר את שמי: כנגד כתפיהן - מפני שכריך נשיאת כפים, דכתיב וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם, וכתוב (דברים י"ח) הוא וזנוו כל הימים, מה הוא נשיאות כפים אף זנוו נשיאת כפים כל הימים: ובמקדש - שמזכירים את העם בשם המפורש ושכינה

רע"ב - (ו) צמדינה אומר אותה שלש ברכות - שמפסיקין הכהנים בין פסוק לפסוק, ועונים הציבור אמן: ובמקדש ברכה אחת - לפי שאין עונים אמן במקדש ואין כאן שום הפסק: ככתבה - ציו"ד ה"א: בכנויו - באל"ף ל"ת. שאין מזכירין השם ככתבו אלא במקדש בלבד, שנאמר (שמות כ') בכל המקום אשר אזכיר את שמי אצוא אליך וברכתך,

חק לישראל – פרשת כי תצא יום ג'

למעלה מקשרי ארבעותיהם, מגזיהם יליהם
למעלה מראשיהם: שאין מגזיה ידיו למעלה
מן הליץ – מפני שהסם כתוב בו. ואין הלכה
כר' יהודה:

(ו) ברכות פהו גדול פיצד, חזן הפנסת נוטל ספר תורה ונותנה לראש
הפנסת, וראש הפנסת נותנה לסגן, והסגן נותנה לכהן גדול, וכהן גדול
עומד ומקבל וקורא עומד, וקורא (שם טז) אחרי מות, (שם כג) ואף בעשור.
וגולל את התורה ומניחה בחיקו ואומר, יותר ממה שקריתי לפניכם כתוב
פאן. (במדבר כח) ובעשור שבחומש הפקודים קורא על פה, ומברך עליה
שמונה ברכות, על התורה, ועל העבודה, ועל ההודיה, ועל מחילת העון,
ועל המקדש, ועל ישראל, ועל הפהנים, ועל שאר התפלה:

החורה – ואע"פ שעדיין לא קרא בעשור של
חומש הפקודים, יקרא אותה על פה ולא
יגולל ס"ת לשם מפני שהוא רחוק ויש שהות
שיפסיק התורגמן ואיכא גנאי לזכור. ולקרות
בב' ס"ת א"א, לפי שאין אדם אחד קורא
בשני ספרי תורה בלבו, משום פגמו של ספר
תורה הראשון: יותר ממה שקריתי לפניכם –
מה שאני עתיד לקרות עוד על פה, אל
תאמרו שחסר מן הספר הזה לכך איני גוללו
סם. וכל כך למה, שלא להוציא לעז על ס"ת:
על החורה – ברכה שלאחריה: ועל העבודה
– רכה ה' אלהינו: ועל ההודיה – מודים
אנחנו לך: ועל מחילת עון – אתה בחרתנו,
שחותם זה מלך מוחל וסולח לעוונותינו: ועל
המקדש – שתשרה שכונה בבית המקדש,
וחותם זה בא"י שוכן בציון: ועל הכהנים –
שיקובל קרבנותיהם בלעון. וחותם זה מקדש
הכהנים: ועל שאר התפלה – שיהו ישראל
נושעים מאויביהם. וחותם זה עמד ישראל
כריכים ישועה בא"י שומע תפלה:

רע"ב – (ז) ברכות כהן גדול – ביה"כ,
לאחר שכלתה עבודת היום קורא בתורה
ומזכך שמונה ברכות: חזן הכנסת – שמש
הכנסת שטורח עסקי הכנסת עליו להכניס
ולהוציא להפשיט את התיבה ולהכין [הכל]:
ראש הכנסת – על פיו נחתכין דברי הכנסת,
מי יפרוס על שמע, מי יפטר בנביא, מי ירד
לפני התיבה: סגן – המוכן תחת כהן גדול.
שם יארע בו פסול ישמש תחתיו: והסגן
לכהן גדול – וכולן משום כבודו של כהן גדול,
דכתיב (משלי י"ז) כרוז עם הדרת מלך: וכהן
גדול עומד ומקבל – מכלל דיושב היה, ש"מ
בעזרת נשים היה קורא. לאי בעזרת ישראל
קיי"ל אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד
בלבד: וקורא אחרי מות – שהוא מסדר יום
הכיפורים: ואף בעשור – שבפרשת שור או
כשב, דממוכה היא לפרשת אחרי מות ויכול
לגולל ס"ת לשם בעוד שהמתורגמן מתרגם
פסוק אחרון של פרשת אחרי מות, ואין כאן
שהות כדי שיפסיק המתורגמן: וגולל את

(ח) פרשת המלך פיצד, מוצאי יום טוב הראשון של חג, בשמיני במוצאי
שביעית, עושין לו בימה של עץ בעזרה, והוא יושב עליה, שנאמר (דברים
לא) מקץ שבע שנים במעד וגו'. חזן הפנסת נוטל ספר תורה ונותנה לראש
הפנסת, וראש הפנסת נותנה לסגן, והסגן נותנה לכהן גדול, וכהן גדול
נותנה למלך, והמלך עומד ומקבל וקורא יושב. אגרפס המלך עמד וקבל
וקרא עומד, ושבוהו חכמים. וכשהגיע (שם יז) ללא תוכל לתת עליך איש
נכרי, זלגו עיניו דמעות. אמרו לו, אל תתירא אגרפס, אחינו אתה, אחינו
אתה, אחינו אתה, וקורא מתחלת (דברים א) אלה הדברים עד שמע, ושמע
(שם ז), והיה אם שמע (שם יא), עשר תעשר (שם יד), כי תכלה לעשר (שם
כו), ופרשת המלך (שם יז), וברכות וקלות (שם כח), עד שגומר כל

חק לישראל – פרשת כי תצא יום ג'

הַפְּרִשָּׁה. בְּרִכּוֹת שְׂפִהוּן גְּדוֹל מְבָרֵךְ אוֹתוֹ, הַמְּלִיךְ מְבָרֵךְ אוֹתוֹ, אֶלֶּא שְׁנוֹתוֹן שֶׁל רְגָלִים תַּחַת מְחִילַת הָעֵינָן:

פרשת והיה אם שמוע, שיש צפרפת שמוע קבלת מלכות שמים וצפרפת והיה אם שמוע קבלת עול מלכות. ומלג, וקורא עשר תעשר. ומסס מדלג וקורא כי תכלה לעשר מפני שהוא זמן אסיף ומתנות עניים והפרשת תרומות ומעשרות. ואלע"פ שפרשת המלך בין עשר לכי תכלה לעשר היה קורא אותם יחד, שלא להפסיק צמעשרות. ואח"כ ברכות וקללות, שהן קבלת גזרות ועונשים של תורה. וחוזר וקורא פרשת המלך, שום תשים עליך מלך:

רע"ב – (ח) צממיני – צמנה שמינית של שמיטה שעברה, שהיא מולאי שביעית זו. צמוולאי יו"ט ראשון, דכתיב (דברים ל"א) צחג הסוכות, שומע אני אפילו ציו"ט אחרון של חג, ת"ל שם צבוא כל ישראל ליראות, מתחילת חול המועד: אגריפס המלך – מזרעו של הורדוס היה, וצימיו נחרב בית שני: זלגו עיניו דמעות – שהמקרא הזה פוסלו מן המלכות: אחינו אחתה – שאמו מישראל: וקורא מתחלת אלה הדברים עד צמוע – שבו אחתנו. ומחבר עם פרשת שמוע

גמרא – סוטה דף לח' ע"ב

ברכת כהנים כיצד: אמר ר' יהושע בן לוי מנין שהקדוש ברוך הוא מתאוה לברכת כהנים שנאמר ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם ואמר רבי יהושע בן לוי כל כהן שמברך מתברך ושאינו מברך אין מתברך שנאמר ואברכה מברכיך ואמר ר' יהושע בן לוי כל כהן שאינו עולה לדוכן עובר בשלשה עשה כה תברכו אמור להם ושמו את שמי רב אמר חוששין שמא בן גרושה או בן חלוצה הוא ולא פליגי הא דסליק לפרקים הא דלא סליק לפרקים ואמר ר' יהושע בן לוי כל כהן שאינו עולה בעבודה שוב אינו עולה שנאמר וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים מה להלן בעבודה אף כאן בעבודה איני והא ר' אמרי ורבי אסי סלקי רבי אמרי ורבי אסי מעיקרא הוו עקרי כרעייהו ממטא לא הוה מטו התם וכדתני ר' אושעיא לא שנו אלא שלא עקר את רגליו אבל עקר את רגליו עולה ותנן נמי אם הבטחתו שנושא את כפיו וחוזר לתפלתו רשאי והוינן בה הא לא עקר אלא דנד פורתא הכא נמי דעקר פורתא ואמר רבי יהושע בן לוי אין נותנין כוס של ברכה לברך אלא לטוב עין שנאמר טוב עין הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל אל תיקרי יבורך אלא יברך ואמר ר' יהושע בן לוי מנין שאפי' עופות מכירין בצדי העין שנאמר כי חנם מזורה הרשת בעיני כל בעל כנף ואמר רבי יהושע בן לוי כל הנהנה מצדי העין עובר בלאו שנאמר אל תלחם את לחם רע עין וגו' כי כמו שער בנפשו כן הוא אכול ושתה יאמר לך וגו' רב נחמן בר יצחק אמר עובר בשני לאוין אל תלחם ואל תתאו וא"ר יהושע בן לוי אין עגלה ערופה באה אלא בשביל צרי העין שנאמר וענו ואמרו ידינו לא שפכו את

חק לישראל – פרשת כי תצא יום ג'

הדם הזה וכי על לבנו עלתה שזקני ב"ד שופכי דמים הם אלא לא בא לדינו ופטרנוהו ולא ראינוהו והנחנוהו לא בא לדינו ופטרנוהו בלא מזונות לא ראינוהו והנחנוהו בלא לוייה:

רש"י על הגמרא

טורף דעתו נושא את כפיו וחוזר לתפלתו: רשאי – לישא את כפיו: והא לא עלה בעבודה – אלא דעקר פורתא וש"מ סגי בהכי שעוקר מעט רגליו לילך לכד הדוכן בעבודה: לדרך – בהמ"ז: לטוב עין – שונאי זלע וגומלי חסד בממונן: מכירין זכרי עין – ואין אוכלים משלהם: כי חנם מזורה הרשת – לעיל מיניה משחעי זכרי עין נארצה לדם וגו' כל הון יקר נמצא וגו' כי חנם מזורה הרשת לשון יזורה על נוהו גפרית כך דרכם של איידים לזרות חטים ושעורים זרשם כדי שיצואו העופות לאכול ואלו כרי העין חנם מאבדין מזונות שזורין זרשם בעיני כל בעל כסף שאף הן מכירין בהן ואין נהנין ממזונותיהן: כי כמו שער זנפשו – שער זה על כרחו לשון פעל הוא ונקודתו מוכחת עליו שאליו קמץ וחליו פתח וטעמו למטה כאילו זה האוכל מירר והשעיר זנפשו של כר עין וכך הוא לשון כתאנים השוערים (ירמיהו כט) ומנחם בן סרוק פירשו לשון שיעור תמיד הוא משער כמה יאכל זה ועד מהי:

ושמו את שמי – תלה הכתוב הדבר בהן להיות זכרה זו שימת שמו על עמו ולא עשה לורך ישראל אלא לורך מקום: ואזכרה מזכריך – לחילו ואני אזכרם אישראל קאי כר"ע דאמר זאלו טריפות (חולין 77 מ"ט) למדנו זכרה לישראל מפי כהנים מפי הגבורה לא למדנו כשהוא אומר ואני אזכרם הוי אומר הכהנים מזכרים את ישראל והקצ"ה מסכים על ידם: לפרקים – זחגים וזמועדים: שאינו עולה בעבודה – קודם שיסיים שליח זכור רצה לריך לעלות על הדוכן: וירד מעשות – אלמא זעוד עבודה זידו זירך ואח"כ וירד מעשות אלמא השתא הוא גמר: מעיקרא הו עקרי כרעייהו – ממקומן בעבודה אבל רחוק היה מקומן מן הדוכן ולא מטו עד גמרה זכרה העבודה: ותנן נמי – בזכרות אם הזטחתו כו' רישא הכי איתא העובר לפני הציצה לא יענה אמן אחר הכהנים מפני הטירוף ואם אין שם כהן אלא הוא לא ישא את כפיו שלא תיטרף דעתו זשזבו לתפלתו ולא ידע להתחיל מיד זשים זלום ואם הזטחתו שהוא מלומד זדבר ולא

זוהר – ויחי דף רכט' ע"ב

רבי חזקיה ורבי יוסי ורבי יהודה הוו אזלי באורחא, אמר רבי יוסי, כל חד וחד מינן לימא מלי דאורייתא. פתח רבי יהודה ואמר, (תהלים עט) אל תזכר לנו עונות ראשונים מהר יקדמונו וגו'. תא חזי, קודשא בריך הוא, ברחימותא דישראל, רחים לון, דאינון עדיביה ואחסנתיה, לא מסתפל אחרא בדינייהו, בר איהו בלחודיה:

וכיון דאיהו מסתפל בדינייהו, אתמלי עלייהו רחמין, בגין דאיהו פאב דרחים על בנים, פמא דאת אמר, (תהלים קג) פרחם אב על בנים רחם ה' וגו'. וכיון דאשתפח לון חובין, מעבר לון ראשון ראשון, עד דאעבר לון לבלהו

חק לישראל – פרשת כי תצא יום ג'

מקמיה. וכיון דאעבר לון מקמיה, לא אשתאר עלייהו חובין למיהב שלטנו לסטרא אחרא דדינא עלייהו:

אתי למיחב קמיה בדבדבמיתא, אינון חובין קדמאי דאעבר מקמיה חטיב עלייהו, ועל דא פתיב אל תזכר לנו עונות ראשונים מהר יקדמונו רחמיה וגו'. דאי רחמיה לא יקדימו עלייהו דישראל, לא יכלין לקיימא בעלמא. בגין דכמה אינון מארי דדינא קשיא, מארי תריסין, וכמה דלטורין דקיימי עלייהו דישראל לעילא, ואלמלא דאקדים קודשא בריה הוא רחמים עלייהו דישראל, עד לא ישגח בדיניהון, לא יכלין לקיימא בעלמא. ועל דא, מהר יקדמונו רחמיה כי דלוננו מאד. דלוננו דעובדין טבין, דלוננו דעובדין דכשין. (קמי קודשא בריה הוא):

תא חזי, אלמלי יסגלון ישראל עובדין דכשין קמי קודשא בריה הוא, לא הוו קאימו עליה עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות בעלמא, אבל ישראל אינון גרמין לשאר עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות לזקפא רישייהו בעלמא. דאלמלי ישראל לא יהון חטאן קמי קודשא בריה הוא שאר עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות אתכפיין קמיהו:

ותא חזי, אלמלא דאמשיכו ישראל בעובדין ביטין לסטר אחרא בארעא קדישא, הא אתמר, דלא שלטו שאר עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות בארעא קדישא, ולא אתגלו מעל ארעא. ועל דא פתיב, כי דלוננו מאד. דלית לן עובדין דכשין בדיקא חזי. ובגין כה כי דלוננו מאד מהר יקדמונו רחמיה:

הלכה – הרמב"ם הלכות ברכות פרק ד'

(א) כל המברך ברכת המזון או ברכה אחת מעין שלש צריך לברך אותה במקום שאכל אכל כשהוא מהלך יושב במקום שפסק ויברך אכל כשהוא עומד יושב במקומו ויברך שכת לברך ברכת המזון ונזכר קודם שיתעכל המזון שבמעיו מברך במקום שנזכר ואם היה מזיד חוזר למקומו ומברך ואם בירך במקום שנזכר יצא ידי חובתו וכן אם בירך כשהוא עומד או כשהוא מהלך יצא ידי חובתו ולכתחלה לא יברך ברכת המזון ולא ברכה שמעין שלש אלא כשהוא יושב ובמקום שאכל:

(ב) מי שנסתפק לו אם בירך המוציא או לא בירך המוציא אינו חוזר ומברך מפני שאינו מן התורה שכת לברך המוציא אם נזכר עד שלא גמר סעודתו חוזר ומברך ואם נזכר לאחר שגמר אינו חוזר ומברך:

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, משה דוד בן סולטנה סוזן מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סולטנה סוזן מלכה בת שמואל, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.